

۱- مَروری بر صنعت کُشور طمی سالهای ۶۳-۱۳۵۴

(۲)

(۱)

صنایع مهم کشور بترتیب اولویت :

۱- صنعت نفت :

oooooooooooooooooooo

مقدمه - پیدایش صنعت نفت و قراردادهای آن در ایران بسمه قرن ۱۹ میلادی (سال ۱۸۷۲) بر میگردد. در سال ۱۸۷۲ میلادی ناصرالدین شاه امتیاز ناممستخرج نفت را به یکی از اتباع انگلیسی به نام "ژولیوس دوریتر" به مدت ۷۰ سال اعطا نمود که فقط ۱۵ درصد منافع آن به دولت ایران تعلق میگرفت .

در سال ۱۸۸۳ حق استفاده از معادن "دالکی" بشخصی بنام "آلبرت هوتز" واگذار گردید، و با اینکه اقدام بحفر چاه نمود ولی محل را جهت استخراج مناسب ندید و دست از کار کشید .

در سال ۱۹۰۱ میلادی دولت ایران امتیاز استخراج و فروش نفت را ب مدت ۶۰ سال به ویلیام مداری اعطا نمود. طبق این امتیاز استخراج مواد نفتی و قیروگاز در تمام کشور با استثنای آذربایجان، مازندران، گرگان و خراسان به نامبرده واگذار گردید. حق ایران در این قرارداد ۱۶ درصد سود و بعلاوه ۲۰ هزار لیره مالیات تعیین شده بود .

---

(۱): ترتیب اولویت صنایع با توجه به سرمایه گذاری در آن رشته از صنایع و وزارتخانه‌هایی که صنایع را تحت پوشش قرار میدهند تقسیم بندی گردیده است (یعنی بنا به سرمایه، اولویت نفت و در ارتباط با آن صنایع مهم تابع وزارت نفت رعایت شده است) .

در سال ۱۹۰۵ دوچاه در میدان نفتون حفر شد که به نفت نرسید. در ۱۹۰۸ میلادی (۱۲۸۷ ه.ش.) چاه مسجد سلیمان به مخزن بزرگی از نفت رسید و از آن پس شرکت دارسی، شرکت نفت بختیاری نام گرفت و در سال بعد به شرکت نفت ایران و انگلیس تغییر نام یافت.

در سال ۱۹۱۴ دریا دارسی دولت بریتانیا سوخت ناوگان جنگی خود را تماماً از نفت ایران تأمین می نمود و به همین علت در شرکت نفت ۲ میلیون لیره سرمایه گذاری نموده و ۵۳ درصد سهام شرکت را تصاحب نمود. کمپانی مزبور فعالیتهای اکتشاف و استخراج نفت را بسرعت توسعه داد. پالایشگاه آبادان ساخته شد و نفت توسط لوله از میدان نفتون به پالایشگاه منتقل و پس از پالایش بغارت میرفت.

در سال ۱۹۳۲ میلادی (۱۳۱۱ ه.ش.) در زمان رضا خان، قرارداد دارسی لغو و قرارداد جدیدی بمدت ۶۰ سال با همان شرکت بسته شد که تا ۲۹ اسفند ۱۳۲۹ ادامه داشت تا در این سال به وسیله حکومت دکتر مصدق ملغی و به نفوذ اقتصادی و سیاسی عمال انگلیسی خاتمه داده شد.

پس از سقوط مصدق و کودتای آمریکایی ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ قرارداد جدیدی با کنسرسیوم که از ۸ کمپانی خارجی تشکیل شده بود بسته شد که شامل اکتشاف، تولید، تصفیه و فروش نفت و گاز بود.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران یکی از اهدافی که به تحقق پیوست خلع ید کامل از اعضای کنسرسیوم سابق نفت بود و بدنبال آن از آغاز سال ۱۳۵۸ تولید و صادرات نفت کاهش یافت (تولید نفت خام ایران در سال ۱۳۵۸ به ۳/۴ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به سال قبل ۱۹ درصد کاهش داشت).

مراکز استخراج نفت :

مهمترین مراکز استخراج نفت عبارتند از: حوزه خوزستان (مسجد

سلیمان، هفتگل، گچساران، نفت سفید و... (حوزه خلیج فارس) دورود، سروش، فروزان، بهرگانسرو... (حوزه باختران) نفت شهرکه اکنسون در اشغال نیروهای متجّه و عراق است (حوزه استان مرکزی) سراچه قسم (حوزه لرستان) (با لاکوه) و حوزه خراسان (سرخس). نفت استخراجی از حوزه های فوق بوسیله لوله به تصفیه خانه ها منتقل و پس از تصفیه توزیع میگردد. مهمترین خطوط لوله بشرح زیر میباشد:

- ۱- آبادان، اهواز، ری بطول ۹۴۹ کیلومتر به قطر ۱۰ اینچ با ۷۹ دستگاه تلمبه خانه با ظرفیت انتقال ۳ میلیون متر مکعب در سال.
  - ۲- خط لوله سراسری اهواز تهران بطول ۷۵۴ کیلومتر به قطر ۱۶ اینچ.
  - ۳- خط لوله قزوین تهران بطول ۱۵۰ کیلومتر.
  - ۴- خط لوله ری مشهد بطول ۸۱۹ کیلومتر.
  - ۵- گچساران شیراز بطول ۲۶۸ کیلومتر.
- پالایشگاههای نفت:

پالایشگاههای کشور، ظرفیت و نام فرآورده های آنها در جدول زیر منعکس است:

لیست ظرفیت پالایشگاههای کشور

ردیف	محل پالایشگاه	ظرفیت روزانه هزار بشکه	سال تاسیس	نام فرآورده ها	وضعیت
۱	آبادان	۵۰۰	۱۲۹۱	بنزین هواپیما، سوخت جت، بنزین، نفت سفید	تعطیل
۲	باختران	۱۸/۵	۱۳۱۴	فرآورده های نفتی و امشی	"
۳	تهران (۱)	۱۷۰	۱۳۴۴	فرآورده های نفتی	فعال
۴	تهران (۲)		۱۳۵۴	فرآورده های نفتی	"
۵	شیراز	۴۵	۱۳۵۲	گاز مایع، بنزین، نفت سفید، نفت گاز	"
۶	تهریز	۸۰	۱۳۵۶	فرآورده های نفتی	"
۷	اصهان	۲۴۰	۱۳۵۸	فرآورده های نفتی	"

همچنین، ظرفیت روزانه پالایشگاه‌های کشور در دهه ۶۳-۱۳۵۴ بشرح

جدول زیر بوده است :

ظرفیت پالایشگاه‌های کشور در دهه ۶۳-۱۳۵۴ و ا حد :هزار بشکه

۱۳۵۸	۱۳۵۷	۱۳۵۶	۱۳۵۵	۱۳۵۴
۸۰۶/۲	۷۳۱/۹	۷۸۴/۱	۷۰۹/۶	۶۸۵/۵
۱۳۶۳	۱۳۶۲	۱۳۶۱	۱۳۶۰	۱۳۵۹
۶۸۷	۵۵۷/۴	۵۶۲/۴	۵۲۱/۳	۵۱۸/۱

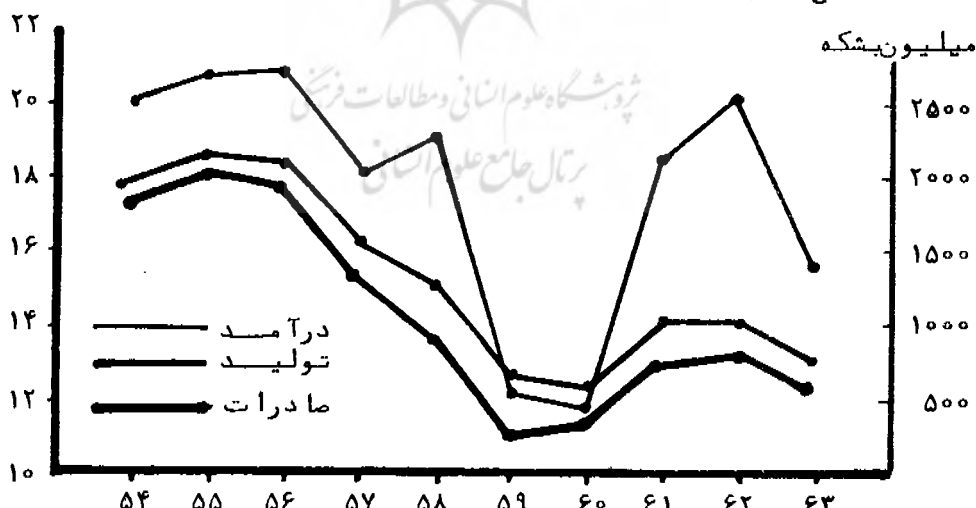
ماخذ : بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزارش‌های

اقتصادی و ترازنامه‌های سال‌های ۶۳-۱۳۵۴.

تولید صادرات و درآمد نفت (درآمد رزی نفت) در سال‌های مورد

میلیارد دلار

مطالعه بشرح نمودار زیر می‌باشد.

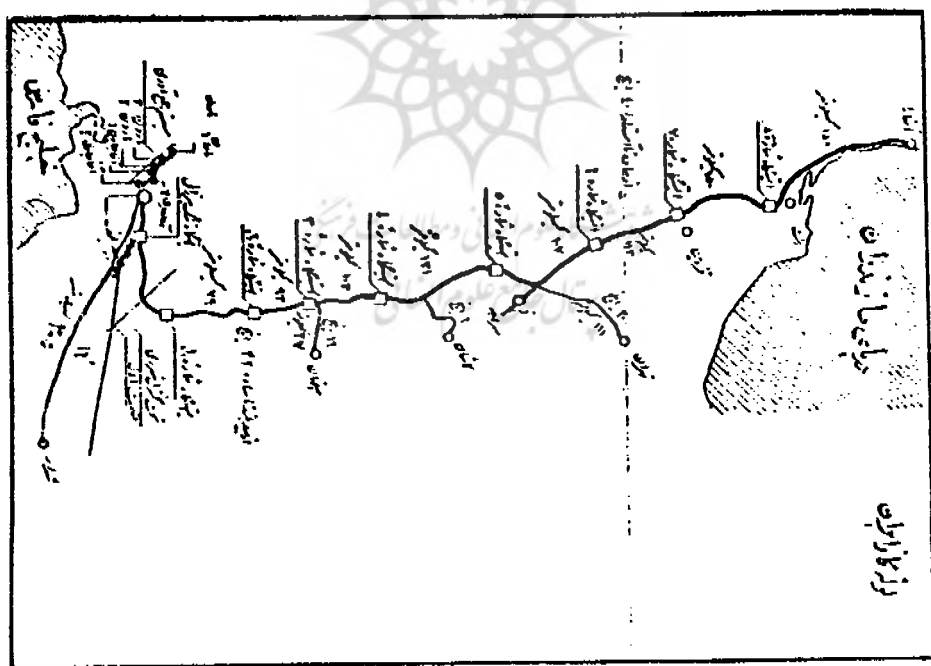

۱- وزارت برنام‌ه و بودجه - مرکز آمار ایران سال‌نامه آمار ۱۳۵۴ و ۵۷ و ۶۳.

۲- وزارت آموزش و پرورش، جغرافیای ایران سال دوم آموزش متوسطه.

— گاز: با زما نیکه نخستین چاه نفت در ایران به نفت رسید، گازهای حاصل اجباراً "سوزانیده" میشد. ولی پس از چندی فکر استفاده از این منبع سوختی قوت گرفت زیرا گاز طبیعی خوب میسوزد، خاکستر بیجا نمی گذارد، و بعلاوه دود و یونیزندارد. هنگامی که چاهها گرمستقیماً "به نفت برسند" در اشرافا رگاز موجود در چاه، نفت فوران میکند ولی اگر چنانچه به مخازن گاز برسند، گاز به بیرون هدایت شده و سپس از نفت چاه استفاده میشود.

— بهره برداری و تصفیه گاز: مهمترین مرکز تصفیه گاز در ایران در ناحیه آغا جاری پالایشگاه هیدیلند می باشد که گازهای موجود بوسیله لوله به پالایشگاه منتقل و سپس بوسیله ۱۰۰ کیلومتر لوله سراسری گاز مقصداری در کشور توزیع شده و در گذشته نیز مقداری صادر میشده است (گاز صادر از تویوط لوله از طریق آستارا به کشور شوروی صادر میشد که از سفند ما ۳۵۸ مایات آن قطع شده است).

فعلاً لیت شرکت ملی گاز ایران با همکاری وزارت نفت فوق العاده چشمگیر بوده و سال ۱۳۵۹ یکی از پربارترین سالها برای این شرکت بوده است. در این سال تا سیسات گاز رسانی نیروگاه بندرعباس مورد بهره برداری قرار گرفت و همچنین کار گاز رسانی بیش از ۵۰ هزار واحد مسکونی و ۹۰۰ واحد صنعتی و تجاری با تمام سید، به علاوه ۵ شهر و ۲۰ روستای کشور زیر پوشش گاز رسانی قرار گرفت. (۱)

دومین مرکز تصفیه گاز، خانگیران سرخس میباشد که گاز استخراجی توسط طرح عظیم سرخس - نکا به نیروگاه نکا منتقل و مورد استفاده قرار میگیرد. این طرح تمام شهرهای مسیر از زیر پوشش گاز رسانی قرار داده است که مهمترین این شهرها شهر مقدس مشهد میباشد. تمام کارهای کشف، حفاری و سایر کارهای اجرایی آن توسط مهندسان و کارشناسان ایرانی صورت گرفته است. این پروژه یکی از عظیمترین پروژههای گاز رسانی در سطح جهان میباشد. این طرح قریب ۷ میلیون دلار هزینه در برداشته و قسمت اعظم آن تمام شده است.

لازم به یادآوری است که ذخایر قطعی گاز ایران ۳۵۷ هزار میلیارد فوت مکعب میباشد که مهمترین منابع شناخته شده آن در خوزستان، کنگان، ششم سرخس، سراچه قم و بیجا رمیباشد. (۲)

آ- پتروشیمی :

oooooooooooooooooooo

پتروشیمی صنعت مدرن و نوظهوریست که در مدت کوتاهی بسرعت

(۱): دکتر سیروس نیسانی، جغرافیای اقتصادی، جزوه دانشگاه تهران، بی تا.

(۲): وزارت نفت. طرح گاز رسانی سرخس - نکا، وزارت نفت، تهران، بی تا.

در کلیه شئون زندگی بشر رسوخ کرده است. بطوریکه با عتقاد اغلب کار -
شناسان زندگی در دنیا ی آینده بدون پتروشیمی مشکل و شاید غیر ممکن
خواهد بود. فرآورده های صنعت پتروشیمی که امروزه به بیش از دهها هزار
نوع تخمین زده میشود، شامل محصولات بسیار متنوع از قبیل کود شیمیائی،
پاک کننده ها، سم های حشره کش، پلاستیک و الیاف مصنوعی، لاستیک، دارو،
حلالها، انواع رنگه مواد منفجره، محصولات غذایی، پوشاک، لاسواز
ساختمانی و غیره میباشد.

مشقات نفتی، مواد اولیه و اساسی صنعت پتروشیمی را تشکیل
میدهد. توسعه این صنعت در ایران بعلت وجود منابع وسیع و عظیم نفت و
گاز امکان پذیر بوده و شرایط بالقوه مناسبی در کشور موجود میباشد. نیاز
فراوان بازارهای داخلی و امکان صادرات فرآورده های آن چشم انداز
بسیار امیدبخشی را برای گسترش این صنعت ایجاد مینماید.
تولیدات پتروشیمی به سه بخش اصلی زیر قابل تفکیک است:
۱- کودهای شیمیائی، ۲- مواد پلیمر، پلاستیکها، لاستیکها و الیاف
مصنوعی، ۳- مواد شیمیائی.

علاوه بر اینها، تولیدات پتروشیمی در صنایع پائین دستی زیر
نیز مورد استفاده قرار میگیرند که آنها عبارتند از، کشا و رزی، صنایع
غذائی، نساجی، بسته بندی، چسب سازی، لوازم خانگی، شیشه سازی، کابله
سازی و غیره.

سابقه پتروشیمی در ایران:

سابقه این صنعت در ایران با آغاز بهره برداری از مجتمع کود
شیمیائی شیراز در سال ۱۳۴۲ آغاز گردید و از ۱۳۴۴ به بعد توسعه سریع
پیدا کرد، بطوریکه امروزه با سرمایه های حدود ۳۰۰ میلیون ریال و تعداد
کارکنان ۸۰۰۰ نفر یکی از مهمترین صنایع کشور بشمار میآید.

پس از پیروزی انقلاب، سیاستهای صنایع پتروشیمی به عنوان
 تا مین کننده مواد بنیادی و استراتژیکی و همچنین طرحهای صادراتی
 مورد تجدیدنظر کلی قرار گرفت .

بطور کلی فعالیتهای صنایع پتروشیمی در ایران را میتوان
 در دو بخش زیر بیان نمود :

الف - مجتمعها و واحدهای موجود شرکت ملی صنایع پتروشیمی، مجتمعهای
 و واحدهای موجود شرکت ملی صنایع پتروشیمی هفت واحد میباشد
 که عبارتند از مجتمعهای پتروشیمی شیراز، رازی، آبادان، خارک، ایران -

نیپون، کربن ایران و پولیکا .

جدول شماره (۱) - مشخصات مجتمعها و واحدهای موجود شرکت ملی صنایع پتروشیمی

شماره	نام کارخانه	سال تاسیس	مصول	ظرفیت طراحی شده (هزار تن)
۱	مجتمع پتروشیمی شیراز	۱۳۴۲	مونیاک مانیدرید	۲۴/۶۳
			اوره (۲۴٪ زنت)	۴۸
			اسید سلفوریک (۵۳٪)	۴۵
			نیترات آمونیم (۲۴٪)	۲۳
			گرمات دوسودسیک	۶۰
			گرمات دوسودسیک	۵۱
			جوش شیرین	۱۰
			توری پلی فسفات سدیم	۳۰
			فسفات دی آمونیم	۲۰
			۲	مجتمع شیمیائی رازی طرح توسعه
مونیاک	۶۶۰			
اوره	۲۳۱			
قدیم	۲۳۱			
جدید	۴۹۵			
(دی - ای - پی) فسفات دی آمونیم	۲۴۱			
اسید سولفوریک	۱۰۶۹			
اسید سلفوریک	۲۴۴			
(ا - ای - پی) فسفات منیاونیم	۱۸۴			
۳	مجتمع پتروشیمی آبادان طرح توسعه	۱۳۴۸ ۱۳۵۵	پی - وی - سی	۲۳
			دی - پی - سی	۱۰
			سودسوزآور	۲۴
			کوگرد	۱۹۸
۴	مجتمع شیمیائی خارک	۱۳۴۵	پروپان	۱۳۴
			پروتان	۶۷
			پتان	۵۱
			دی - ا - پی	۴۰
۵	مجتمع پتروشیمی ایران نیپون	۱۳۵۱	انیدرید فتالیک حامد	۵/۵
			ده ده صنعتی (گرسن سلاک)	۱۶
۶	۱۹ خارک کربن ایران	۱۳۵۴	پولک	۲۵۰۰
			کرو اتوک	۳۳۳۰
			اتصالات	۵/۵۵۰
۷	۱۳ خارک پولیکا	۱۳۴۱	لیازم آب بندی	۵/۱۲۰

ماخذ: وزارت نفت - صنایع پتروشیمی - وزارت نفت تهران، بی تا .

ب - واحدهای موجود رسایربخشها... فعالیتهای عمده صنایع پتروشیمی
 در سایربخشها در شرکت تولیدی بشرح زیرانجام میگردد:
 شرکت پلی آکریل، شرکت شیمیایی قدس، شرکت الیاف، شرکت
 پارسیلون و شرکت شیمیایی پاسارگاد.
 مواد اولیه بیشتر این کارخانجات فعلا" ز واردات تامین میگردد
 و محصول عمده آنها الیاف مصنوعی، نایلون، چسب، اوره، کلسر
 (که بیشتر جهت تصفیه آب مشروب به کار میرود) و سودسوزآور میباشد.

۳- صنایع تحت پوشش وزارت صنایع سنگین :

.....

مقدمه - سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران در تاریخ
 ۱۳۴۶/۴/۲۶ تاسیس گردیده هدف از تاسیس آن گسترش و نوسازی صنایع
 ایران از طریق بررسیهای علمی و تربیت کادر و ایجاد واحدهای تولیدی و
 یا مشارکت در آنها بود. بدنبال تاسیس وزارت صنایع سنگین در اوایل
 سال ۱۳۶۱ این سازمان تحت پوشش وزارتخانه مذکور قرار گرفت. این
 سازمان حدود ۱۱۹ واحد تولیدی و خدماتی بزرگ دولتی را در بر میگیرد که
 زیر نظر گروه بشرح زیر اداره میشوند.

- ۱- گروه صنعتی وسایل نقلیه
- ۲- گروه صنعتی موتور و محرکهها
- ۳- گروه صنعتی ماشین سازی
- ۴- گروه صنعتی ساخت و تجهیزات
- ۵- گروه صنعتی ریختهگری و آهنگری
- ۶- گروه صنعتی نورد و تغییر شکل فلزات

در نقشه زیر توزیع واحدهای سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و
 نیروی انسانی آنها در استانهای کشور و همچنین در نمودار تعداد واحدهای
 سازمان و نیروی انسانی آنها نشان داده شده است.

گروه صنعتی وسایل نقلیه :

با تصویب قانون حفاظت و توسعه صنایع در شورای انقلاب در سال ۱۳۵۸ کلیه کارخانجات اتومبیل سازی کشور ملی شده و اداره آن به عهده دولت قرار گرفت. بدینسان تقسیم بندی صنایع کشور و تبع آن تقسیم کارخانجات بر اساس ماهیت صنعتی خود، کارخانجات تحت پوشش گروه خودرو به وزارت صنایع سنگین - سازمان گسترش و توسعه صنایع ایران - منتقل گردید.

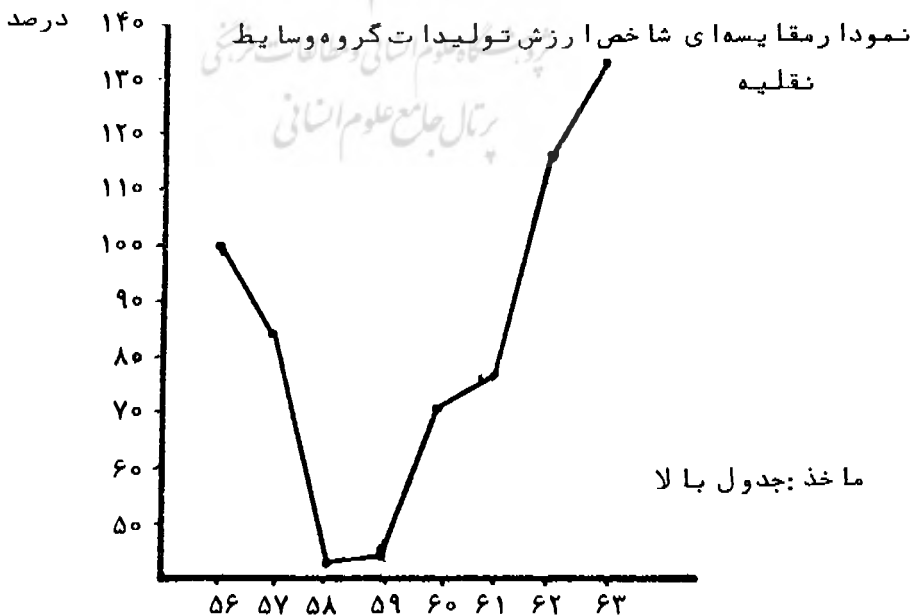
وضعیت تولید گروه صنعتی وسایل نقلیه :

جدول و نمودار مقایسه ای شاخص ارزش تولیدات برای روشن شدن روند افزایش تولید بشرح زیر ارائه میشود.

جدول مقایسه ای شاخص ارزش تولیدات به قیمت ثابت سال ۶۳

سال	۱۳۵۶	۱۳۵۷	۱۳۵۸	۱۳۵۹	۱۳۶۰	۱۳۶۱	۱۳۶۲	۱۳۶۳
شاخص	۱۰۰	۸۴	۵۳	۵۴	۷۱	۷۷	۱۱۶	۱۳۲

ماخذ: وزارت صنایع سنگین، سازمان گسترش و توسعه صنایع ایران، نشریه اطلاعات آماری سال ۶۳، تابستان ۶۴، ص ۴۰

واحدهای زیر میباشند :

لیست واحدهای گروه صنعتی وسایل نقلیه

ردیف	نام کارخانه	سال تاسیس	سال بهره برداری	میزان سرمایه گذاری ریالی	نام محصولات تولیدی
۱	ایران خودرو	۱۳۴۱	۱۳۴۲	۱۰۰	اتوبوس و تاشی، مینی بوس و تاشی، بیگان (وانت، سوارری) موتور ۱۶۰۰
۲	ایران کاوه	۱۳۴۴	۱۳۴۵	۳۰۰	کامیون ولوو، تریلی کفی، تیغه تراکتور، کودپاش، تریلرکشا ورزی
۳	ایران وانت (مزد)	۱۳۳۸	۱۳۵۱	۴۰۰	وانت مزد ۱۰۰۰ و وانت مزد ۱۶۰۰
۴	پارس خودرو	۱۳۴۶	۱۳۵۴	۱۵۲۵	چپهدی، لندور، وانت سیمرغواستیشن آهو، سواری بیوک و شورولت
۵	تراکتورسازی ایران	۱۳۴۷	۱۳۴۹	۲۵۰	انواع تراکتورهای فرکوسن، یونیورسال بکبو، موتورپیکشیز، موتور صنعتی و غیره
۶	تولیدی قطعات اتومبیل ایران	۱۳۵۲	۱۳۵۷	۱۰۰۰	انواع رینگ، سپرکامل، اکروزکا، مل قطعات پرسی و غیره
۷	خدمات اتومبیل سلطینک ایران	۱۳۵۹	۱۳۵۹	۲۶/۸۷	عملیات بازرگانی اتومبیل
۸	خدمات فنی خاور	۱۳۵۲	۱۳۵۲	۱۰۰	چک، اطاق بار، تاشی
۹	دریائی اروندان	۱۳۵۲	۱۳۵۵	۰/۱۶	ناوچه منقوسی، بارج
۱۰	دوچرخه و موتورسیکلت ایران	۱۳۴۹	۱۳۵۱	۲۲۷/۵	موتورسیکلت دنده ای یا ماه، موتورسیکلت گاززی پژو، دوچرخه
۱۱	زاهیا	۱۳۴۲	۱۳۴۳	۷۰۰	وانت نیسان، کامیون ولوو
۱۲	سهامی ایران تولید اتومبیل (سایپا)	۱۳۳۵	۱۳۴۸ ۱۳۵۳	۱۰۰۰	سواری رنو، وانت نیسان
۱۳	سهامی عام صنعتی و تولیدی مرتب	۱۳۳۶	۱۳۴۰	۲۶۴	لندورواستیشن، وانت لندورور (نیم تنویک تن)
۱۴	صنایع دریائی ایران (زایمیکو)	۱۳۳۸	۱۳۵۲	۴۸/۱۲۵	انواع دویه، واحدها، نقره خاکی
۱۵	صنعتی خودروسازان ایران	۱۳۳۳	۱۳۴۵	۳۰۰	مینی بوس تاشی مینی بوس، کامیونت
۱۶	کشتی سازی خلیج فارس	۱۳۵۲	۱۳۶۰	۷۰۰۰	قایق، بارج، لندینگ کرافت انواع قایق نا بیکرکلاس
۱۷	کمیابن سازی ایران	۱۳۴۸	۱۳۴۹	۴۶۰	کمیابن ۹۵۵ جاندر ۱۴ فوتی
۱۸	گروه صنعتی خاور	۱۳۳۸	۱۳۳۹	۳۵۲۰	انواع کامیون بینز
۱۹	لیفت تراک سازی سهند	۱۳۵۵	۱۳۵۵	۱۰	انواع لیفت تراک
۲۰	لیتلند موتور	۱۳۴۲	۱۳۴۷	۶۰۰	اتوبوس، انواع کامیون خدمات شهری
۲۱	واکن پارس	۱۳۵۳	۱۳۶۳	۲۰	واکن مخزن دار، واکن غله، واگسسن لیه کوتاه و غیره
۲۲	هپکو	۱۳۵۱	۱۳۵۲	۱۲۰۰	انواع غلطک، پولدورز، گریدر، لودر، بیل مکانیکی

ماخذ: وزارت صنایع سنگین، نشریه اطلاعاتی و آماری سال ۱۳۶۲، دفتر معاینات طرح و برنامه، وزارت صنایع سنگین، نشریه اطلاعاتی و آماری سال ۱۳۶۳، دفتر روابط عمومی و ارتقاء.

گروه موتور و محرکه ها :

فعالیت این گروه در طراحی موتور و محرکه، تولید و مونتاژ اجزای اصلی و فرعی آن می باشد. ضمناً "ماشین های تبدیل یک نوع انرژی به انرژی دیگر نظیر ماشین های الکتریکی، ژنراتورها و موتور اتومبیل در این گروه قرار میگیرند. یکی از مهمترین و اساسی ترین فعالیت این گروه افزایش تولیدات کالاهای نجات تحت پوشش بوده است. جدول و نمودار مقایسه شاخص ارزش تولیدات این گروه بشرح زیر می باشد.

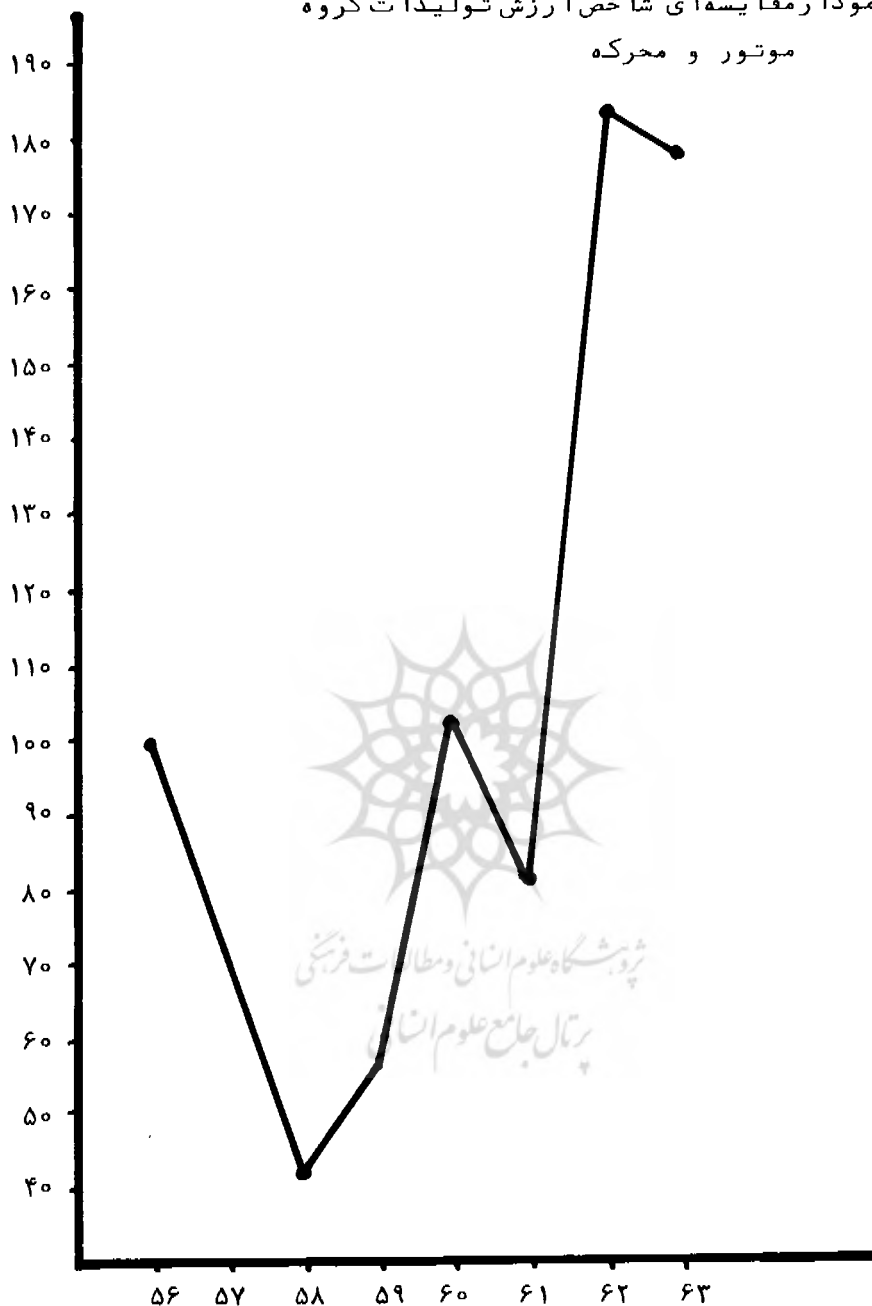
جدول مقایسه ای شاخص ارزش تولیدات به قیمت ثابت

سال ۶۳ گروه موتور و محرکه ها

سال	۱۳۵۶	۱۳۵۷	۱۳۵۸	۱۳۵۹
شاخص	۱۰۰	۶۹	۴۲	۵۶
سال	۱۳۶۰	۱۳۶۱	۱۳۶۲	۱۳۶۳
شاخص	۱۰۱	۸۱	۱۸۳	۱۷۷

ماخذ: وزارت صنایع سنگین، سازمان گسترش و توسعه صنایع ایران، نشریه اطلاعات و آمار، سال ۶۳ تا بهستان ۶۴ ص ۶۷

نمودار مقایسه‌ای شاخص ارزش تولیدات گروه
موتور و محرکه

ماخذ: جدول صفحه قبل

واحدهایی که در این رشته از صنایع فعالیت دارند بشرح زیر میباشند :

لیست واحدهای گروه صنعتی موتور و محرکهها

ردیف	نام واحد	سال تاسیس	سال بهره برداری	میزان سرمایه میلیون ریال	نام محصولات تولیدی
۱	درم دیزل	۱۳۴۷	۱۳۵۰	۵۱۰	موتور صنعتی ولو پینتا ، موتور ولوکا میون موتور صنعتی درم
۲	لوکاس شندر	۱۳۵۲	۱۳۵۸	۱۸۰	استارت - پلاتین - دیفام
۳	لیلان دیزل	۱۳۴۸	۱۳۵۴	۳۵۰	موتور لندرور - موتور صنعتی لیلاند
۴	موتورهای دیزل ایران (ایدم)	۱۳۴۸	۱۳۵۰	۲۰۰۰	موتور دیزل بنز
۵	موتوژن	۱۳۵۳	۱۳۵۶	۲۱۰	انواع الکتروموتور
۶	ماکسیران دیزل	۱۳۵۴	۱۳۵۷	-	موتورهای (پلاکستون - لیستر - پتسوز - فلاکستون)

ماخذ: وزارت صنایع سنگین نشریه اطلاعاتی و آماری سال ۱۳۶۲ و ۱۳۶۳. معاینات طرح و برنامه و دفتر روابط عمومی ارشاد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

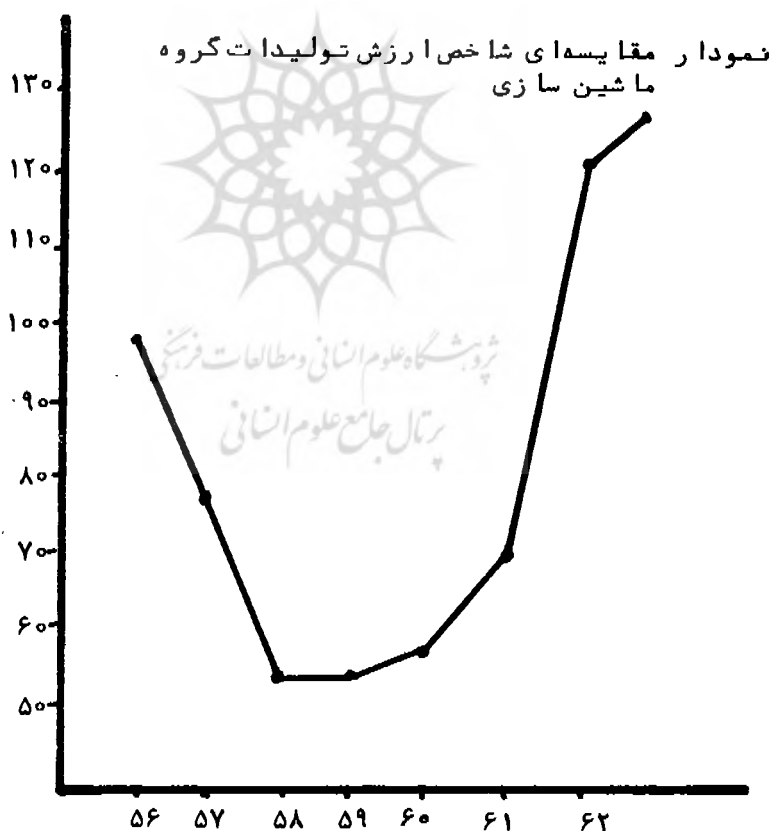
گروه ماشین سازی :

در این گروه ماشین های صنعتی طراحی و مونتاژ میشود. نقش و اهمیت مخصوص این گروه در عینیت بخشیدن به شعار خود کفایی و عدم وابستگی صنعتی میباشد. این گروه نیز همگام با سایر گروههای صنعتی دیگر در زمینه افزایش تولیدات کارخانجات تحت پوشش اقدام نموده است. جدول و نمودار زیر شاخص ارزش تولیدات را بصورت مقایسه ای نشان میدهد.

جدول مقایسه‌ای شاخص ارزش تولیدات به قیمت ثابت سال ۶۳ گروه ماشین سازی

سال	۱۳۵۶	۱۳۵۷	۱۳۵۸	۱۳۵۹
شاخص	۱۰۰	۷۹	۵۵	۵۵
سال	۱۳۶۰	۱۳۶۱	۱۳۶۲	۱۳۶۳
شاخص	۵۹	۷۱	۱۲۳	۱۳۳

ماخذ: وزارت صنایع سنگین، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، نشریه اطلاعاتی آماري سال ۶۳ تا استان ۶۴، ص ۷۷.

واحدهایی که در این رشته‌ها صنایع فعالیت دارند بشرح زیر است :

ردیف	نام واحد	سال تأسیس	سال بهره برداری	سرمایه غیرمستقیم	نام محصولات تولیدی
۱	پالایشگاه آر.اس.وی	۱۳۶۷	۱۳۵۱	۵۵ میلیون روبیبه	پالایشگاه
۲	پالایشگاه ایران	۱۳۴۸	۱۳۵۱	۳۰۰	انواع پالایشگاه
۳	عدالت نفتی ماشین ابزار	۱۳۶۲	۱۳۶۲	-	ابزارها و خدمات نفتی
۴	روولر	۱۳۲۷	۱۳۵۴	۱/۵	خرید و فروش ماشین آلات راهسازی و کفپوش و غیره
۵	صنایع پمپ سازی ایران	۱۳۵۴	۱۳۵۶	۱۰	پمپ سانتریفیوژ - پمپ فنجانرقوی - الکترولر پمپ سیرکولاتور
۶	صنایع ماشینهای	۱۳۲۵	۱۳۵۰	۲۰/۳	ماشین آلات بکاری - راهپوش و توربینها
۷	صنایع ماشین ایران	۱۳۶۲	-	-	ماشین آلات نساجی
۸	فراگیر صنایع برقی	۱۳۶۲	-	-	طواقی و ساعت و راه اندازی تجهیزات موتور و نیز برای تولید برق
۹	کمپوزر سازی شیراز	۱۳۵۲	۱۳۵۶	۱۰	کمپوزر معدنی، کمپوزر صنعتی، کمپوزر کابرای، ابزارهای سازی
۱۰	ماشین سازی اراک	۱۳۴۶	۱۳۵۱	۵۰۰	دیگ بخار - تجهیزات صنعتی ، امکانات و کال و لتری ، ادوات گنجانده و رزی ، چراغها
۱۱	ماشین سازی شیراز	۱۳۴۵	۱۳۵۱	۳۰۰۰	ماشین تراش ، ماشین حقه
۱۲	ماشینهای ساختمانی (ماشین رول)	۱۳۴۹	-	۲۰	ادوات گنجانده و رزی ، ساعت تا سیمات و ساعت ، دایسیر

لیست واحدهای گروه ماشین سازی

مفاد : وزارت صنایع سنگین ، سازمان گسترش و توسعه صنایع ایران ، شیراز ، اطلاعاتی و مالی و سال ۱۳۶۲ .
 * : این کارخانه با مقرارت دولت پاکستان به میزان ۴۰ درصد پیشفای خصوصی پاکستان ۴۰ درصد را سرمایه‌سازان و ترکیب هر کدام ۱۰ درصد در پاکستان تا سیم کرده‌اند .

گروه ساخت تجهیزات :

کارخانجات تحت پوشش این گروه تولیدکننده اسکلت‌های فلزی و فولادی، دکلهای فلزی انتقال نیرو، لوازم و تجهیزات صنایع نفت، سیمان، ساختمانی و معدنی، بیمارستانی، پلهای فلزی، مخازن ثابت و متحرک سوخت، آب و غیره و ادوات کشا و رزی میباشد. مهمترین وظایف این گروه ایجاد ارتباط با سایر بخشهای اقتصادی کشور نظیر کشاورزی، راه‌وساختمان و صنایع شیمیایی میباشد. شرکت فعالان این گروه بطور مستقیم در اجرای پروژه‌های مربوط به جنگ تحمیلی و ساخت پلهای شناور را نباید فراموش کرد. جدول و نمودار زیر، شاخص مقایسه‌ای ارزش تولیدات به قیمت ثابت سال ۶۳ این گروه را نشان میدهد.

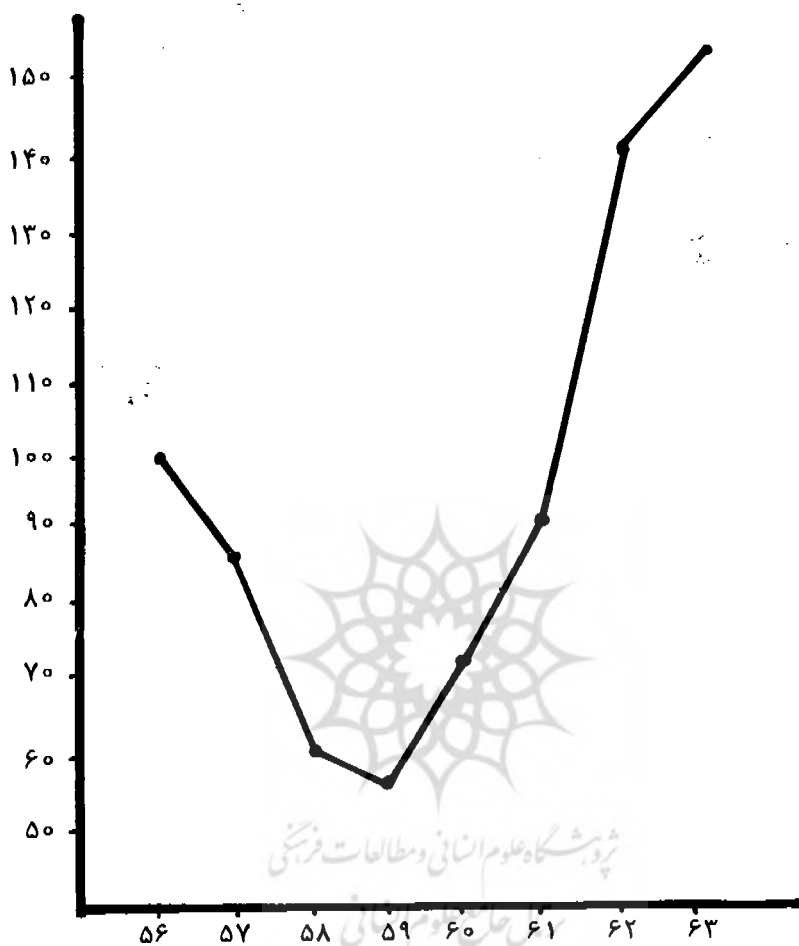
شاخص مقایسه‌ای ارزش تولیدات به قیمت ثابت سال ۶۳ گروه ساخت تجهیزات

سال	۱۳۵۶	۱۳۵۷	۱۳۵۸	۱۳۵۹
شاخص	۱۰۰	۸۶	۶۱	۵۶
سال	۱۳۶۰	۱۳۶۱	۱۳۶۲	۱۳۶۳
شاخص	۷۲	۹۲	۱۴۱	۱۵۴

ماخذ: وزارت صنایع سنگین، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران. نشریه اطلاعاتی آماری سال ۶۳،

نمودار مقایسه ارزش تولیدات به قیمت ثابت سال ۶۳ گروه

ساخت تجهیزات

ماخذ جدول صفحه قبل

ردیف	نام واحد	سال تأسیس	سال بهره برداری	سرمایه میلیون ریال	نام محصولات تولیدی
۱	آکام فلز	۱۳۵۱	۱۳۵۲	۲۵۰	اسکلت فلزی
۲	آونگان	۱۳۵۲	۱۳۶۱	۱۰	پایه‌های فلزی انتقال نیرو
۳	اسکلت‌های فولادی و مخازن ایران	۱۳۵۲	۱۳۵۲	۳۰۰	اسکلت فلزی و مخزن
۴	تکنوسیتی	۱۳۵۴	۱۳۵۴	-	اجرای انواع پروژه‌های فنی و ساختمانی
۵	تکنوتار	۱۳۴۸	۱۳۴۹	-	ماشین‌کاری و ساخت قطعات، ریخته‌گری و ...
۶	تولیسدی ادوات کشا ورزی	۱۳۵۲	۱۳۵۴	۵۵	انواع سیر، دیسک، دیسک کشا ورزی
۷	تولیسدی ادوات و ماشین آلات تولیدی	۱۳۴۶	۱۳۴۶	۶۰	نوار نقاله، هیدرو پمپ، انواع سرنسید، کودپاش، بونکر، تاسی سنگ شکن، کفی کلمپون
۸	تولیدی رادیاتور اتومبیل	۱۳۵۲	۱۳۵۷	۵۰	انواع رادیاتور
۹	دما تاب	۱۳۶۲	۱۳۶۲	-	ساخت رادیاتور برای صنایع کشور
۱۰	سوپریدک	۱۳۵۸	۱۳۵۸	-	ابتدا جهت واردات و فروش لوازم پزشکی کارخانه تولیدی تأسیس گردید و از بعد به تولید مستقل شد
۱۱	سپاهی خاص رادیاتور ایران	۱۳۴۱	۱۳۴۱	۲۰۰	انواع رادیاتور اتومبیل
۱۲	سپاهی عام سولیران	۱۳۴۲	۱۳۴۹	۴۵۰	اسکلت فلزی و پمپا زها
۱۳	شهید سلطان‌نسی (پاییز)	۱۳۴۶	۱۳۴۸	۹۰	مخازن ذخیره‌ای، لوله‌سازی، خدمات
۱۴	صنایع آذر آب	۱۳۶۲	-	-	تکمیل کننده طرح ماشین‌سازی آراک می‌باشد
۱۵	تجهیزات نیروگاه‌های برق (پاتله)	۱۳۵۵	۱۳۶۱	۵	اسکلت فلزی، مخازن ذخیره‌ای، مخازن کمپرسور، فرزکاری
۱۶	ماشین آلات اسفالت ایران (تیتان)	۱۳۴۶	۱۳۴۷	۴۰	ماشین آلات پخت اسفالت، قیرپاش دستی
۱۷	صنایع معدنی پارس	۱۳۵۰	۱۳۵۲	۶۰	انواع رولینگ، ماشین آلات شن و ماسه، کفی کامیون، نوار نقاله، فیدر، سوند
۱۸	فیروزا*	۱۳۴۷	۱۳۴۸	۲۰ + ۴۵۱۳۴	ماشین‌کاری و فلزکاری، انواع جرتقیل
۱۹	کارخانجات کمک فنر اینلامین	۱۳۵۰	۱۳۵۵	۳۰	انواع کمک فنر
۲۰	ماشین‌سازی پارس	۱۳۵۲	۱۳۵۴	۲۰۰	اسکلت فلزی، مخازن معمولی و تحت فشار، جراثقال قطعات غیرا شنا برد
۲۱	مجمع صنعتی نیر پارس	۱۳۵۵	۱۳۶۰	۲۴۰	اسکلت، پل و مخازن فلزی
۲۲	نوپارس	۱۳۳۷	۱۳۳۷	۱۶۰	اسکلت فلزی و پل، مخازن و ماشین‌های فلزی، کارهای هیدرومکانیکی
۲۳	وزنه	۱۳۴۲	۱۳۴۵	۸۰/۵	انواع جراثقال، انواع نوار نقاله، کودپاش، الوا ترابردی، فیدر، آسیا، سوره‌جمل بار

۱. وزارت صنایع سنگین، سازمان گسترش و توسعه صنایع ایران، نشریه اطلاعاتی و آماری سال ۱۳۶۲ -
 ۲. رقم اضافه شده به سرمایه شرکت (۴۵۱۳۴) میلیون ریال اشتباه بنظر می‌رسد ص ۱۵۹ نشریه سال ۶۲ -
 ۳. آمار در دست نبود.

گروه ریخته‌گری و آهنگری:

وجه غالب فعالیت این گروه صنعتی، ذوب فلزات آلیاژ و ریختن آن در قالب‌های مشخص می‌باشد. این کارها را تولیدی پس از تمیزکاری و ماشین‌کاری خشن در دیگر بخش‌های صنایع بکار می‌روند. اهمیت آن‌ها و وظایف و فعالیت‌های گروه ریخته‌گری و آهنگری عبارتند از:

شناسایی و تعیین دقیق نیازهای فعلی کشور، تهیه طرح‌های مختلف کارگاه‌های ریخته‌گری و آهنگری، با لایه‌بردن سطح تولید، بکارگیری موثرتر امکانات کارخانجات تحت پوشش و راه‌اندازی کارخانه لوله‌سازی خوزستان. جدول مقایسه‌ای شاخص ارزش تولیدات گروه ریخته‌گری و آهنگری بشرح زیر می‌باشد.

جدول مقایسه‌ای شاخص ارزش تولیدات به قیمت ثابت ۶۳ گروه ریخته‌گری و آهنگری

سال	۱۳۵۶	۱۳۵۷	۱۳۵۸	۱۳۵۹	۱۳۶۰	۱۳۶۱	۱۳۶۲	۱۳۶۳
شاخص	۱۰۰	۸۰	۶۱	۵۶	۷۲	۹۲	۱۲۱	۱۵۲

منابع: وزارت صنایع مسکن، سازمان کشتی و بناماری صنایع ایران - نشریه اطلاعاتی و آماری - سال ۱۳۶۲، ص ۱۱۹

شماره مقایسه‌ای شاخص ارزش تولیدات به قیمت ثابت
سال ۶۳ گروه ریخته‌گری و آهنگری

ماخذ جدول قبل

گروه نورد و تغییر شکل فلزات :

این گروه عهده دار تولید کالاهایی میباشد که وجه غالب روش تولید آن شکل دادن فلز بدون براده برداری میباشد مانند نسسورد ، اکستروژن ، کشش و غیره . پرسکاری و فرم دادن ورق ، مرحله ای از تولید رشته های دیگر صنایع میباشد . کالاهای نجات تحت پوشش این گروه تولید کننده محصولات از قبیل ورق ، لوله ، پروفیل آهنی و آلومینیومی ، توری ، پیچ و مهره ، میل گرد ، تیر آهن و مقاطع فولادی دیگر ، لوله بدون درز و ... میباشد . عمده فعالیت های این گروه بشرح زیر میباشد .

راه اندازی کالاهای نورد لوله هوا ، در و پنجره آلومینیومی ساوه ، سبنتا هوا ، نورد و پیچ با ختران و نورد آلومینیوم راک و اجرای طرح های دیگر . این گروه در زمینه افزایش تولید از رشد بسیار چشمگیری برخوردار میباشد و روند افزایش تولید را با موفقیت حفظ کرده است . برای روشن شدن مطلب جدول شاخص ارزش تولیدات گروه ارائه میگردد .
جدول شاخص مقایسه ای ارزش تولیدات گروه نورد و تغییر

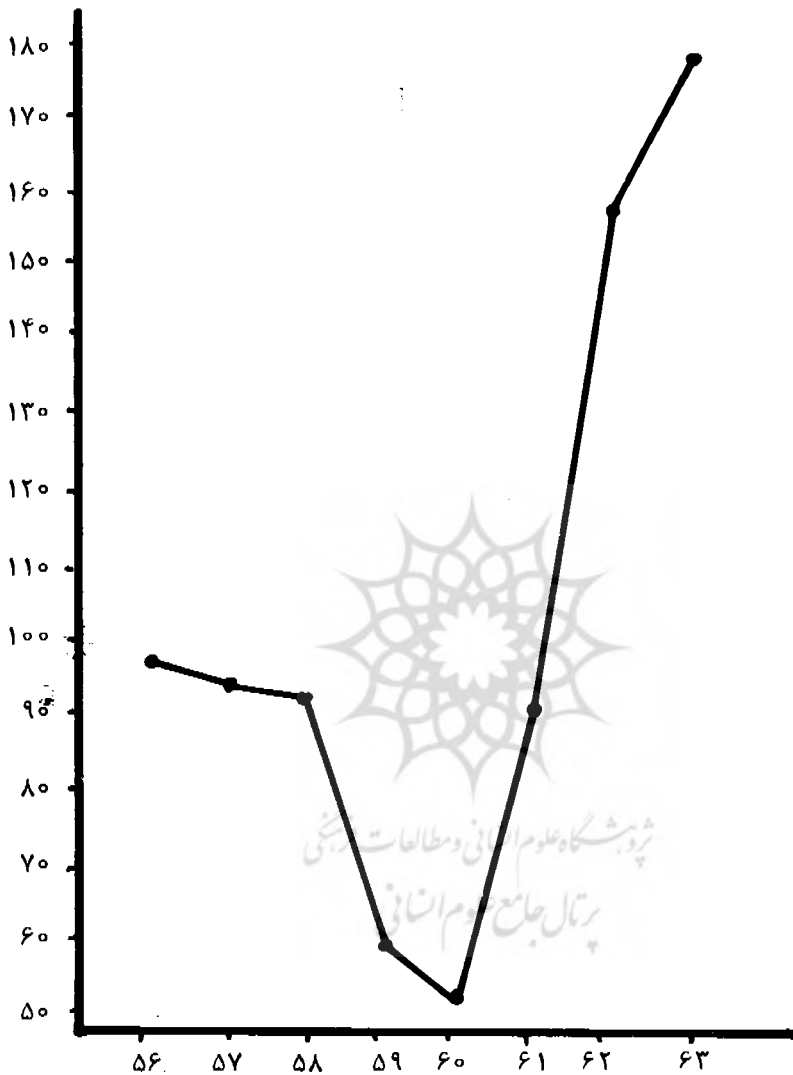
شکل فلزات

سال	۱۳۵۶	۱۳۵۷	۱۳۵۸	۱۳۵۹
شاخص	۱۰۰	۹۷	۹۵	۶۲
سال	۱۳۶۰	۱۳۶۱	۱۳۶۲	۱۳۶۳
شاخص	۵۴	۹۴	۱۶۰	۱۸۰

ماخذ : وزارت صنایع سنگین ، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران . نشریه اطلاعاتی و آماری ، ۱۳۶۳ ، ص ۳۷ .

نمودار شاخص مقایسه‌ای ارزش تولیدات گروه نورد و تعمیر

شکل فلزات

ماخذ جدول صفحه قبل

واحدهای گه در این رشته از صنایع فعالیت دارند بشرح زیر میباشند :

لیست واحدهای گروه نورد و تغییر شکل فلزات

ردیف	نام واحد	سال تاسیس	سال بهره برداری	سرمایه میلیون ریال	نام محصولات تولیدی
۱	آلومین	۱۳۵۴	۱۳۵۵	۳۰۰	پروفیل آلومینیوم - درب و پنجره
۲	آلومین	۱۳۵۳	۱۳۵۴	۲۵۰۰	نورد و کوبل سرد - فولاد صنعتی
۳	تولیدی فولاد آلومینیوم نورد	۱۳۵۴	۱۳۵۸	۱۰۰	لوله و تویچ آلومینیوم
۴	دورال	۱۳۴۴	۱۳۴۵	۸۰	پروفیل آلومینیوم - درب و پنجره - دایره (سقف کاغذی)
۵	شیرکاه	۱۳۵۰	۱۳۵۶	—	شیرکاه فولادی - توری کش گوش - توری سرد - توری سرد - توری - سیم خاردار - توری هار - توری ران
۶	صنعتی سیمان اهواز	۱۳۴۹	۱۳۴۲	۲۲۵	پروفیل و فولاد صنعتی - لوله گالوانیزه آلومینا
۷	صنعتی سیمان تهران	۱۳۴۹	۱۳۴۱	۲۲۵	پروفیل فولاد صنعتی - لوله گالوانیزه آلومینا - لوله سیم - ورق گالوانیزه
۸	کارخانه سیمان پروتکت	۱۳۴۶	۱۳۴۶	۲۴۰	پروفیل فولاد صنعتی - ریخته گری قطعات و اسلب
۹	لوله و پروفیل سازی پارس	۱۳۴۳	۱۳۴۶	۲۹۱	پروفیل فولاد صنعتی
۱۰	طی نورد لوله اهواز	۱۳۴۶	۱۳۵۰	۱۲۴۲/۳	ورق - لوله گالوانیزه
۱۱	نورد آلومینیوم راک	۱۳۵۱	۱۳۴۲	۵۵۰	ورق کبکراهی و ساده
۱۲	نورد و تولید قطعات فولادی	۱۳۴۷	۱۳۴۸	۴۰۰	ورق - ریخته گری اسلب - ریخته گری قطعات

ملاحظه: وزارت صنایع و معادن گسترش و توسعه صنایع ایران، بشرط اطلاع از آمار و آمارهای سال ۱۳۴۲.